Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

30 януари 2025 година*

„Преюдициално запитване — Конкуренция — Член 102 ДФЕС — Злоупотреба с господстващо положение — Предоставяне на правомощия на националните органи по конкуренция за прилагане на правилата за конкуренция — Директива (ЕС) 2019/1 — Независимост на националните органи по конкуренция — Член 4, параграф 5 — Определяне на приоритетите на производствата по прилагане на членове 101 и 102 ДФЕС — Санкции на предприятия и сдружения на предприятия — Член 13 — Производства при нарушаване на правните норми в областта на конкуренцията — Спазване на разумен срок — Национална правна уредба, която изисква от националния орган да изготви известие за нарушенията в 90-дневен срок от узнаване на съществените елементи на нарушението — Пълна и автоматична отмяна на решението на националния орган по конкуренция при неспазване на този срок — Принцип ne bis in idem — Преклудиране на правомощието за образуване на ново производство за установяване на нарушение по същите факти — Принцип на ефективност — Право на защита на предприятията“

По дело C-511/23

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (регионален административен съд Лацио, Италия) с акт от 1 август 2023 г., постъпил в Съда на 8 август 2023 г., в рамките на производство по дело

Caronte & Tourist SpA

срещу

Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato,

при участието на:

Unione nazionale consumatori — Comitato regionale della Sicilia,

Unione nazionale consumatori,

Assarmatori,

Confederazione Italiana Armatori

СЪДЪТ (втори състав),

* Език на производството: италиански.

състоящ се от: K. Lenaerts, председател на Съда, изпълняващ функцията на председател на втори състав, F. Biltgen, председател на първи състав, I. Jarukaitis, председател на четвърти състав, M. L. Arastey Sahún (докладчик), председател на пети състав, и J. Passer, съдия,

генерален адвокат: P. Pikamäe,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

– за Caronte & Tourist SpA, от D. Astorre, F. Cintioli, M. Siragusa и R. Tremolada, avvocati,

– за Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato, от F. Sclafani, avvocato dello Stato,

– за Unione nazionale consumatori — Comitato regionale della Sicilia, от P. Intilisano, avvocato,

– за Assarmatori, от P. Molea и A. Police, avvocati,

– за Confederazione Italiana Armatori, от G. Morbidelli и R. Righi, avvocati,

– за италианското правителство, от G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от L. Fiandaca и de P. Gentili, avvocati dello Stato,

– за гръцкото правителство, от K. Boskovits, в качеството на представител,

– за унгарското правителство, от D. Csoknyai, Z. Fehér и K. Szíjjártó, в качеството на представители,

– за словашкото правителство, от E. Drugda и S. Ondrášiková, в качеството на представители,

– за Европейската комисия, от F. Castillo de la Torre, G. Conte и C. Sjödin, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 5 септември 2024 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване е относно тълкуването на член 102 ДФЕС.

2 Запитването е отправено в рамките на спор между Caronte&Tourist SpA (наричано по-нататък „C&T“) и Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (Орган за защита на конкуренцията и на пазара, Италия) (наричан по-нататък „AGCM“) относно санкциите, наложени от него на C&T за злоупотреба с господстващо положение.

Правна уредба

Правото на Съюза

Договорът за функционирането на ЕС

3 Съгласно член 102 ДФЕС:

„Забранена като несъвместима с вътрешния пазар е всяка злоупотреба от страна на едно или повече предприятия с господстващо положение в рамките на вътрешния пазар или в съществена част от него, доколкото тя може да повлияе върху търговията между държавите членки.

Такава злоупотреба в частност може да се изразява в:

а) пряко или косвено налагане на нелоялни покупни или продажни цени или на други несправедливи условия за търговия;

[…]“.

Директива (ЕС) 2019/1

4 Съображения 1, 2, 6, 8, 23 и 40 от Директива (ЕС) 2019/1 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година за предоставяне на правомощия на органите по конкуренция на държавите членки, за да бъдат по-ефективни в правоприлагането, и за гарантиране на правилното функциониране на вътрешния пазар (ОВ L 11, 2019 г., стр. 3), предвиждат следното:

„(1) Членове 101 и 102 [ДФЕС] са свързани с обществения ред и следва да се прилагат ефективно в целия [Европейски съюз], за да се гарантира, че конкуренцията на вътрешния пазар не се нарушава. Ефективното прилагане на членове 101 и 102 [ДФЕС] е необходимо, за да се осигурят по-справедливи и по-отворени и конкурентни пазари в Съюза, на които предприятията се конкурират повече въз основа на своите качества и без да създават пречки за навлизане на пазара, като им се дава възможност да създават благосъстояние и работни места. То защитава потребителите и предприятията, извършващи дейност на вътрешния пазар, от стопански практики, чрез които се поддържат изкуствено високи цени на стоките и услугите, и им осигурява по-голям избор на иновативни стоки и услуги.

„(2) Прилагането от публичните органи на членове 101 и 102 [ДФЕС] се извършва от националните органи по конкуренция […] на държавите членки успоредно с [Европейската комисия] съгласно Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета [от 16 декември 2002 година относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове [101 и 102 ДФЕС] (ОВ L 1, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 167)]. [Националните органи по конкуренция] и Комисията заедно образуват мрежа от публични органи, които прилагат правилата на конкуренция на Съюза в тясно сътрудничество („Европейската мрежа по конкуренция“).

[…]

(6) […] Предприятията не могат да се конкурират въз основа на качествата си, ако са налице „безопасни убежища“ за антиконкурентни практики, например, поради факта, че не могат да бъдат събрани доказателства за антиконкурентни практики или защото предприятията могат да избегнат отговорност за плащане на санкции. […]

[…]

(8) С цел да се гарантира истинско общо пространство на правоприлагане в областта на конкуренцията в Съюза, което осигурява по-равнопоставени условия за предприятията, осъществяващи дейност на вътрешния пазар, и намалява неравните условия за потребителите, е необходимо да се въведат основополагащи гаранции за независимост, подходящи финансови, човешки, технически и технологични ресурси и минимални правомощия за правоприлагане и за налагане на санкции при прилагането на членове 101 и 102 [ДФЕС] и при прилагането на националното право в областта на конкуренцията успоредно с посочените членове, така че националните административни органи по конкуренция да могат да бъдат напълно ефективни.

[…]

(23) Националните административни органи по конкуренция следва да могат да приоритизират производствата си за прилагане на членове 101 и 102 [ДФЕС], за да използват ефективно ресурсите си и да насочат усилията си към предотвратяването и прекратяването на антиконкурентни практики, които нарушават конкуренцията на вътрешния пазар. […]

[…]

(40) За да се гарантира ефективно и еднакво прилагане на членове 101 и 102 [ДФЕС], националните административни органи по конкуренция следва да имат правомощията да налагат ефективни, пропорционални и възпиращи санкции на предприятия и сдружения на предприятия за нарушения на член 101 или член 102 [ДФЕС] […]“.

5 Член 1 от тази директива, озаглавен „Предмет и обхват“, предвижда в параграф 1:

„С настоящата директива се установяват определени правила, за да се гарантира, че националните органи по конкуренция разполагат с необходимите гаранции за независимост, ресурси и с правомощия за правоприлагане и налагане на санкции, за да могат ефективно да прилагат членове 101 и 102 [ДФЕС], с цел да се предотвратят нарушаването на конкуренцията на вътрешния пазар и поставянето на потребителите и предприятията в неблагоприятно положение в резултат на национални закони и мерки, които възпрепятстват националните органи по конкуренция да бъдат ефективни в правоприлагането“.

6 Член 2 от посочената директива, озаглавен „Определения“, предвижда в параграф 1:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

[…]

5) „Европейска мрежа по конкуренция“ означава мрежата от публични органи, образувана от националните органи по конкуренция и Комисията с цел да предостави форум за обсъждане и сътрудничество по отношение на прилагането и привеждането в изпълнение на членове 101 и 102 [ДФЕС];

[…]“.

7 Съгласно член 3 („Гаранции“) от същата директива:

„1. При производствата относно нарушения на членове 101 или 102 [ДФЕС], включително упражняването на правомощията, посочени в настоящата директива, от националните органи по конкуренция, се спазват общите принципи на правото на Съюза и [х]артата на основните права на Европейския съюз.

2. Държавите членки гарантират, че при упражняването на правомощията, посочени в параграф 1, са взети подходящи гаранции по отношение на правото на предприятията на защита, включително правото на изслушване и правото на ефективни правни средства за защита пред съд.

3. […] Държавите членки гарантират, че преди да вземат решение съгласно член 10 от настоящата директива, националните органи по конкуренция приемат твърдения за нарушения“.

8 Член 4 от Директива 2019/1 („Независимост“) предвижда в параграф 5:

„Националните административни органи по конкуренция разполагат с правомощието да определят своите приоритети за изпълнение на задачите по прилагането на членове 101 и 102 [ДФЕС], посочени в член 5, параграф 2 от настоящата директива. До степента, в която националните административни органи по конкуренция са задължени да разглеждат официални жалби, тези органи разполагат с правомощието да отхвърлят такива жалби на основание, че те не ги считат за приоритет при правоприлагането. Това не засяга правомощието на националните административни органи по конкуренция да отхвърлят жалби на други основания, предвидени в националното право“.

9 Член 5 от тази директива („Ресурси“) има следното съдържание:

„1. Държавите членки гарантират най-малко, че националните органи по конкуренция имат на разположение достатъчен брой квалифициран персонал и достатъчни финансови, технически и технологични ресурси, необходими за ефективното изпълнение на техните задължения и за ефективното упражняване на техните правомощия при прилагането на членове 101 и 102 [ДФЕС], както е посочено в параграф 2 от настоящия член.

2. За целите на параграф 1 националните органи по конкуренция могат най-малкото да провеждат разследвания с оглед на прилагането на членове 101 и 102 [ДФЕС], да приемат решения за прилагането на тези разпоредби въз основа на член 5 от Регламент [№ 1/2003]; както и да си сътрудничат тясно в рамките на Европейската мрежа по конкуренция, с цел гарантиране на ефективно и еднакво прилагане на членове 101 и 102 [ДФЕС]. […]

[…]“.

10 Член 13 от посочената директива („Санкции на предприятия и сдружения на предприятия“) предвижда в параграф 1:

„Държавите членки гарантират, че националните административни органи по конкуренция могат или да наложат с решение в рамките на водените от самите тях производства по правоприлагане или да поискат в рамките на ненаказателни съдебни производства налагането на ефективни, пропорционални и възпиращи санкции на предприятия и сдружения на предприятия, когато те умишлено или поради непредпазливост нарушават член 101 или член 102 [ДФЕС]“.

11 Член 29 от същата директива („Правила относно давностните срокове за налагането на санкции и периодични имуществени санкции“) предвижда в параграф 1:

„Държавите членки гарантират, че давностните срокове за налагането на санкции или периодични имуществени санкции от страна на националните органи по конкуренция съгласно членове 13 и 16 спират да текат или се прекъсват по време на производството по правоприлагане пред националните органи по конкуренция на други държави членки или пред Комисията във връзка с нарушение, засягащо същото споразумение, решение на сдружение или съгласувана практика или друго поведение, забранено в член 101 или 102 [ДФЕС].

[…]“.

12 Съгласно член 34, параграф 1 от Директива 2019/1 държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, до 4 февруари 2021 г. Съгласно член 36 посочената директива влиза в сила на 3 февруари 2019 г.

Италианското право

Закон № 287/90

13 Член 1 от legge n. 287 — Norme per la tutela della concorrenza e del mercato (Закон № 287 за приемане на разпоредби относно защитата на конкуренцията и на пазара) от 10 октомври 1990 г. (GURI бр. 240 от 13 октомври 1990 г., стр. 3), в редакцията му, приложима към спора в главното производство (наричан по-нататък „Закон № 287/90“), озаглавен „Приложно поле и връзка с правото на Съюза“, предвижда в параграф 4:

„Разпоредбите на този дял се тълкуват въз основа на принципите на правото на [Съюза] в областта на конкуренцията“.

14 Член 3 от този закон, озаглавен „Злоупотреба с господстващо положение“, предвижда в параграф 1:

„1. Забранява се злоупотребата от страна на едно или повече предприятия с господстващо положение на националния пазар или на значителна част от него; забранява се също:

а) да се налагат пряко или непряко произволно обременителни покупни или продажни цени или други договорни условия;

[…]“.

15 Член 31 от посочения закон, озаглавен „Санкции“, предвижда в параграф 1:

„Административните глоби в резултат от нарушения на този закон се уреждат от разпоредбите, доколкото същите са приложими, на глава I, раздели I и II от [legge n. 689 — Modifiche al sistema penale] (Закон № 689 за изменения на наказателната система) от 24 ноември 1981 г., в редакцията му, приложима към спора в главното производство (наричан по-нататък „Закон № 689/81“)].“

Закон № 689/81

16 Закон № 689/81 урежда общия режим на административната санкция „глоба“ и предвижда в член 14, озаглавен „Известие за нарушения и уведомяване“:

„Когато е възможно, за нарушението трябва да бъдат уведомени незабавно както нарушителя, така и лицето, което е солидарно задължено да заплати дължимата за него сума.

Ако всички или някои от лицата, посочени в предходната алинея, не са незабавно уведомени, елементите на нарушението трябва да бъдат съобщени на заинтересованите страни, пребиваващи на национална територия, в срок от 90 дни, а за пребиваващите в чужбина в срок от 360 дни от установяването [на нарушението].

Когато свързаните с нарушението документи са предадени на компетентния орган с решение на съдебния орган, посочените в предходната алинея срокове започват да текат от датата на получаване [на тези документи].

[…]“.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

17 C&T предоставя услуги за фериботен превоз в пролива Месина (Италия). На 24 март 2018 г. AGCM получава сигнал от страна на потребител, който се оплаква от прекомерно високите цени на тези услуги, и иска да се започне разследване. На 23 април 2019 г. AGCM изпраща искане за информация до Пристанищната администрация на Месина, последвано от повторно запитване от 19 ноември 2019 г., на което този орган отговоря на 26 ноември 2019 г.

18 На 4 август 2020 г. AGCM уведомява C&T за решението си да започне производство за установяване на нарушение в областта на конкуренцията.

19 С решение от 11 април 2022 г. AGCM установява на основание член 3 от Закон № 287/90, че е налице злоупотреба с господстващо положение от страна на C&T поради налагането на прекомерни цени за услугата за фериботен превоз на превозни средства в пролива Месина. В резултат на това органът разпорежда на C&T да прекрати тази практика в бъдеще, и като взема предвид тежестта на нарушението, му налага глоба в размер на 3 719 370 евро.

20 C&T обжалва решението на AGCM от 11 април 2022 г. пред Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Регионален административен съд Лацио, Италия), който е запитващата юрисдикция, като по-специално се позовава на просроченото започване на състезателната фаза по проучване в производството, довело до това решение.

21 В това отношение запитващата юрисдикция посочва, че съгласно неотдавнашната практика на Consiglio di Stato (Държавен съвет, Италия) водените от AGCM производства в областта на конкуренцията трябва да спазват член 14 от Закон № 689/81, по силата на който този орган, за да не загуби правомощието си за налагане на санкции, е длъжен да започне състезателната фаза по проучване в производството, като връчи известие за нарушенията в срок от 90 дни от момента, в който е узнал за съществените елементи на твърдяното нарушение (наричан по-нататък „разглежданият срок“).

22 Точният начален момент на разглеждания срок подлежи на съдебен контрол, при който административният съд трябва да извърши ретроспективна преценка и да провери откога елементите, с които е разполагал AGCM в даден момент, са били достатъчни, за да се изисква от него да изготви известието за нарушенията и по този начин да задейства състезателната фаза по проучване в производството. Всяко превишаване на този срок води до пълна отмяна на решението на AGCM, прието след приключване на производството за установяване на нарушение. Освен това по силата на принципа ne bis in idem този орган вече не може да образува ново такова производство във връзка със същата практика, дори ако съответното предприятие така и не я преустанови.

23 Според запитващата юрисдикция прилагането на разглеждания срок засяга автономията на AGCM, като го задължава да проучва делата, с които е сезиран, в чисто хронологичен ред, без да може да взема предвид особеностите на всяко дело. Като се има предвид, че дейността на AGCM е много сложна, особено когато се разследват практиките на големи икономически оператори, всяко прибързано започване на състезателната фаза по проучване от производството би увеличило риска този орган да не успее да събере необходимите и достатъчни доказателства, за да установи твърдяното нарушение.

24 Освен това, след като по силата на националното право, както е тълкувано от Consiglio di Stato (Държавен съвет), съответното предприятие не е длъжно да доказва, че е претърпяло вреда, настъпила поради това че състезателната фаза по проучване от производството е започнала извън разглеждания срок, от това произтича необорима презумпция, че правото на въпросното предприятие на защита е било нарушено само поради превишаването на този срок.

25 Във всеки случай прилагането на срок, чийто начален момент зависи от конкретния случай, няма как да е съвместимо с принципа на защита на оправданите правни очаквания, чието спазване санкционираните предприятия следва да могат да искат.

26 С оглед на тези съображения запитващата юрисдикция се съмнява дали е съвместимо с правото на Съюза прилагането на разглеждания срок към производства, в които се проучва дали са налице нарушения в областта на злоупотребата с господстващо положение.

27 При тези обстоятелства Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (регионален административен съд Лацио) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Следва ли член 102 ДФЕС, разгледан в светлината на принципите на защита на конкуренцията и на ефективност в действията на администрацията, да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба като произтичащата от прилагането на член 14 от [Закон № 689/81] — както се тълкува в съдебната практика — който задължава [AGCM] да образува производство за установяване на злоупотреба с господстващо

положение в рамките на 90-дневен срок от момента, в който органът е узнал за съществените елементи на нарушението, които могат да бъдат изчерпани в първия сигнал за нарушението?“.

По преюдициалния въпрос

По допустимостта

28 C&T и Assarmatori по същество считат, че преюдициалното запитване е недопустимо, тъй като нарушението, в което е обвинено C&T, се основава на неспазване не на член 102 ДФЕС, а единствено на член 3 от Закон № 287/90, който забранява на национално равнище злоупотребата с господстващо положение. Така AGCM избрал да приложи изключително националното право в областта на конкуренцията. Освен това с поставения въпрос се искало тълкуване на разпоредба на националното право, а именно на член 14 от Закон № 689/81, която попадала в обхвата на процесуалната автономия на държавите членки и нямала никаква връзка с материалното конкурентно право.

29 В това отношение е важно да се отбележи, че съгласно практиката на Съда, когато икономически оператор е санкциониран за злоупотреба с господстващо положение единствено на основание на националното конкурентно право, Съдът все пак може да се произнесе по преюдициално запитване относно тълкуването на член 102 ДФЕС, когато тази разпоредба е приложима, тъй като националното право препраща към съдържанието на посочената разпоредба от правото на Съюза. Всъщност, когато, за да разреши положения от чисто вътрешен характер, дадено национално законодателство се съобразява с решенията, възприети от правото на Съюза, налице е несъмнен интерес на Съюза възприетите от това право разпоредби или понятия да се тълкуват еднакво, независимо от условията, при които следва да се прилагат (вж. в този смисъл решение от 30 януари 2020 г., Generics (UK) и др., C-307/18, EU:C:2020:52, т. 24, 26—28 и цитираната съдебна практика).

30 В случая от акта за преюдициално запитване е видно, че съгласно член 1, параграф 4 от Закон № 287/90 разпоредбите на дял I от него се тълкуват въз основа на принципите на правото на Съюза, приложими в областта на конкуренцията. В този контекст запитващата юрисдикция подчертава, че нормативният обхват на член 3 от този закон по същество е еквивалентен на обхвата на член 102 ДФЕС.

31 Ето защо се налага изводът, че разпоредбите на дял I от Закон № 287/90, сред които е и посоченият член 3, съответстват — що се отнася до разрешенията, които предвиждат за положения от чисто вътрешен характер — на разрешенията, предвидени в правото на Съюза, по-специално съгласно член 102 ДФЕС (вж. в този смисъл решение от 11 декември 2007 г., ETI и др., C-280/06, EU:C:2007:775, т. 23).

32 Освен това фактът, че въпросите на запитващата юрисдикция се отнасят до това дали са съвместими с правото на Съюза не материалноправните разпоредби на националното конкурентно право, съдържащи се в дял I от Закон № 287/90, а процесуалната разпоредба на член 14 от Закон № 689/81, няма никакво значение за допустимостта на настоящото запитване.

33 Всъщност, от една страна, от преюдициалното запитване става ясно, че според съдебната практика на Consiglio di Stato (Държавен съвет) член 14 от Закон № 689/81 е приложим за административните санкции „глоби“, налагани за нарушения на Закон № 287/90, съгласно член 31, параграф 1 от последния. От друга страна, разпоредба на националното право, която спада към процесуалната автономия на държава членка, не е изключена от приложното поле на правото на Съюза, тъй като компетентността, с която разполагат държавите членки относно приемането на такава разпоредба, трябва да бъде упражнявана при спазване на изискванията, поставено в това отношение от правото на Съюза.

34 При това положение преюдициалното запитване е допустимо.

По същество

35 В началото следва да се припомни, че в рамките на въведеното с член 267 ДФЕС производство за сътрудничество между националните юрисдикции и Съда задачата на последния е да даде на националния съд полезен отговор, който да му позволи да реши спора, с който е сезиран. С оглед на това при необходимост Съдът трябва да преформулира въпросите, които са му зададени, и да вземе предвид правни норми на Съюза, които националният съд не е посочил във въпроса си (вж. в този смисъл решение от 30 януари 2024 г., Директор на Главна дирекция „Национална полиция“ при МВР – София, C-118/22, EU:C:2024:97, т. 31 и цитираната съдебна практика).

36 От една страна, според постоянната съдебна практика в срока за транспониране на директива държавите членки, адресати на същата, следва да се въздържат от приемане на разпоредби, които могат да застрашат сериозно постигането на предписания от нея резултат (решение от 25 януари 2022 г., VYSOČINA WIND, C-181/20, EU:C:2022:51, т. 75 и цитираната съдебна практика).

37 След като всички органи на държавите членки са длъжни да гарантират пълното действие на разпоредбите от правото на Съюза, задължението за въздържане, посочено в предходната точка от настоящото решение, обвързва по същия начин и националните юрисдикции. Ето защо от датата на влизане в сила на дадена директива юрисдикциите на държавите членки следва да се въздържат, доколкото е възможно, от тълкуване на вътрешното право по начин, който може да застраши сериозно, след изтичането на срока за транспониране на тази директива, постигането на преследваната от нея цел (вж. в този смисъл решение от 11 април 2024 г., Agencia Estatal de la Administración Tributaria (Изключване на публичните вземания от опрощаването на задължения), C-687/22, EU:C:2024:287, т. 47 и 48 и цитираната съдебна практика).

38 В случая решението на AGCM да започне състезателната фаза по проучване на преписката в образуваното срещу C&T производство за нарушение е прието на 4 август 2020 г. и следователно в срока за транспониране на Директива 2019/1. Всъщност съгласно член 34, параграф 1 и член 36 от тази директива тя влиза в сила на 3 февруари 2019 г. и държавите членки са длъжни да се съобразят с нея до 4 февруари 2021 г.

39 Както следва обаче от член 1, параграф 1 във връзка със съображения 1, 6 и 8 от Директива 2019/1, за целите на ефективното прилагане на членове 101 и 102 ДФЕС от националните органи за защита на конкуренцията, тя установява някои основополагащи гаранции, чиято цел е да позволят на тези органи да бъдат напълно ефективни при ефективното прилагане

на посочените разпоредби, по-специално за да се осигурят справедливи и отворени и конкурентни пазари, да се защитят потребителите и предприятията от антиконкурентни практики, както и да се избегне опасността такива практики да не бъдат санкционирани.

40 От това следва, че за да прецени дали решението на AGCM да започне състезателното производство по проучване на преписката е просрочено предвид разглеждания срок, запитващата юрисдикция ще трябва, в съответствие с изводите, произтичащи от точки 36 и 37 от настоящото решение, да вземе предвид релевантните разпоредби на Директива 2019/1, поради което на поставения въпрос следва да се отговори, като се вземе предвид и този акт на Съюза.

41 От друга страна, от акта за преюдициално запитване е видно не само че разглежданият срок се прилага към производствата за установяване на нарушения на Закон № 287/90, но и че неспазването на този срок води до пълна отмяна на приетото от AGCM окончателно решение, както и до преклудиране на неговото правомощие да образува ново производство за същите факти.

42 Ето защо, за да ѝ се даде възможно най-полезния отговор, следва да се приеме, че с въпроса си запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали Директива 2019/1 и член 102 ДФЕС трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, която в хода на производство за установяване на антиконкурентна практика, водено от национален орган по конкуренция, от една страна, задължава този орган да започне състезателната фаза по проучване в това производство, като връчи на съответното предприятие известието за нарушения в срок от 90 дни от момента, в който е узнал за съществените елементи на твърдяното нарушение, които могат да бъдат изчерпани в първия сигнал за нарушението, и от друга страна, санкционира неспазването на този срок с пълна отмяна на окончателното решение, постановено от посочения орган след приключване на производството за установяване на нарушение, както и с преклудиране на правомощието му да образува ново такова производство във връзка със същата практика.

43 В това отношение в началото следва да се припомни, че при липсата на специална правна уредба на Съюза, която да урежда процесуалните срокове за установяването на нарушения и налагането на санкции от националните органи по конкуренция, държавите членки трябва да установят и прилагат националните процесуални норми в тази област (вж. в този смисъл решение от 21 януари 2021 г., Whiteland Import Export, C-308/19, EU:C:2021:47, т. 43—45).

44 Въпреки това, макар установяването и прилагането на тези норми да попадат в компетентността на държавите членки, те трябва да упражняват тази компетентност при спазване на правото на Съюза. Предвид принципа на ефективност те не следва да правят практически невъзможно или прекомерно трудно прилагането на това право, а конкретно в областта на конкурентното право трябва да следят установяваните и прилаганите от тях норми да не възпрепятстват ефективното прилагане на членове 101 и 102 ДФЕС (вж. в този смисъл решение от 21 януари 2021 г., Whiteland Import Export, C-308/19, EU:C:2021:47, т. 46 и цитираната съдебна практика).

45 Следва да се приеме, че определянето на разумни процесуални срокове за установяването на нарушения и налагането на санкции от националните органи по конкуренция е съвместимо с правото на Съюза. Всъщност такива разумни срокове са установени в интерес както на засегнатите предприятия, така и на тези органи, в съответствие с

принципа на правна сигурност, и не могат да направят практически невъзможно или прекомерно трудно прилагането на правото на Съюза (вж. в този смисъл решение от 21 януари 2021 г., Whiteland Import Export, C-308/19, EU:C:2021:47, т. 48).

46 Така националните правила, които определят процесуалните срокове за установяване на нарушения и налагане на санкции от националните органи по конкуренция, трябва да имат за цел да гарантират, при спазване на принципа на правна сигурност, че делата ще бъдат разглеждани в разумен срок, без същевременно да водят до компрометиране на ефективното прилагане на членове 101 и 102 ДФЕС и на Директива 2019/1 във вътрешния правен ред (вж. в този смисъл решение от 21 януари 2021 г., Whiteland Import Export, C-308/19, EU:C:2021:47, т. 49).

47 За да се установи дали дадена национална уредба на срокове спазва такова равновесие, следва да се съобразят по-специално продължителността на съответния срок, както и всички условия за неговото прилагане, като например кога започва да тече, по какъв ред се задейства и как може да спре или да се прекъсне (вж. в този смисъл решения от 21 януари 2021 г., Whiteland Import Export, C-308/19, EU:C:2021:47, т. 50, и от 10 юни 2021 г., BNP Paribas Personal Finance, C-776/19—C-782/19, EU:C:2021:470, т. 30).

48 Трябва също да се вземат предвид особеностите, свързани с делата в областта на правото на конкуренцията, и по-конкретно възможността тези дела поначало да налагат извършването на сложен фактически и икономически анализ (решение от 21 януари 2021 г. Whiteland Import Export, C-308/19, EU:C:2021:47, т. 51).

49 Освен това, за целите на определянето на разумни времеви граници за производствата, които националните органи по конкуренция водят, за да санкционират антиконкурентните практики, принципът на правна сигурност изисква от държавите членки да въведат достатъчно точна, ясна и предвидима уредба на сроковете, позволяваща на всички участници да се запознаят с точния обхват на задълженията, които въпросните норми им налагат, и да действат съобразно тях (вж. по аналогия решения от 11 декември 2012 г., Комисия/Испания, C-610/10, EU:C:2012:781, т. 49, от 3 юни 2021 г., Jumbocarry Trading, C-39/20, EU:C:2021:435, т. 48, и от 7 март 2024 г., Die Länderbahn и др., C-582/22, EU:C:2024:213, т. 66).

50 В този контекст от практиката на Съда относно водените от Комисията производства за установяване на нарушение на членове 101 и 102 ДФЕС следва, че принципът на разумния срок поначало трябва да се спазва на всеки етап от тези производства (вж. в този смисъл решение от 15 октомври 2002 г., Limburgse Vinyl Maatschappij и др./Комисия, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P — C-252/99 P и C-254/99 P, EU:C:2002:582, т. 199 и 230, и от 21 септември 2006 г., Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Комисия, C-105/04 P, EU:C:2006:592, т. 37—39).

51 По аналогични причини при определянето на процесуалните срокове в областта на установяването на нарушения и налагането на санкции от националните органи по конкуренция държавите членки могат да предвидят не само общи правила за давността, приложими към производството за установяване на нарушение в неговата цялост, но евентуално и срокове за протичането на определени етапи от това производство, като например фазата преди връчването на известието за нарушения на съответното предприятие, при условие че въпросните срокове отговарят на изискванията, посочени в точки 46—49 от настоящото решение.

52 В това отношение следва да се припомни, че разумният характер на продължителността на тази фаза трябва по принцип да се преценява в зависимост от конкретните обстоятелства по делото (вж. в този смисъл решение от 13 юни 2013 г., HGA и др./Комисия, C-630/11—C-633/11 P, EU:C:2013:387, т. 82). По-конкретно продължителността на процесуалния срок за посочената фаза трябва да бъде на практика достатъчна, за да се осигури правилното ѝ протичане (вж. в този смисъл решения от 29 октомври 2015 г., BBVA, C-8/14, EU:C:2015:731, т. 29, и от 9 септември 2020 г., Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Отхвърляне на последваща молба — Срок за обжалване), C-651/19, EU:C:2020:681, т. 57).

53 Следва също така да се припомни, че в контекста на провежданите от Комисията производства за нарушения на членове 101 и 102 ДФЕС, целта на фазата на предварителното разследване, която продължава до твърдението за нарушения, е не само да позволи на тази институция да събере всички релевантни доказателства, които потвърждават или отхвърлят наличието на нарушение на правилата на конкуренцията, но и да приеме първоначална позиция във връзка с насоката и по-нататъшния ход на производството (вж. в този смисъл решение от 15 октомври 2002 г., Limburgse Vinyl Maatschappij и др./Комисия, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P—C-252/99 P и C-254/99 P, EU:C:2002:582, т. 182, и от 29 септември 2011 г., Elf Aquitaine/Комисия, C-521/09 P, EU:C:2011:620, т. 113).

54 Сложността на производство в областта на конкуренцията може да обоснове по-продължителна фаза на предварително разглеждане (вж. в този смисъл решения от 2 септември 2021 г., Комисия/Tempus Energy и Tempus Energy Technology, C-57/19 P, EU:C:2021:663, т. 62, и от 17 ноември 2022 г., Irish Wind Farmers' Association и др./Комисия, C-578/21 P, EU:C:2022:898, т. 88), но през тази фаза на производството Комисията няма право трайно да бездейства (вж. в този смисъл решения от 18 март 1997 г., Guérin automobiles/Комисия, C-282/95 P, EU:C:1997:159, т. 36, и от 13 юни 2013 г., HGA и др./Комисия, C-630/11 P—C-633/11 P, EU:C:2013:387, т. 81).

55 Освен това зачитането на правото на защита е основен принцип на правото на Съюза, който трябва да бъде стриктно спазван в контекста на административните производства, уредени от правото на Съюза. В рамките на производство за установяване на нарушение на правилата на конкуренцията твърдението за нарушения е основната гаранция в това отношение (вж. в този смисъл решения от 26 октомври 2017 г., Global Steel Wire и др./Комисия, C-457/16 P и C-459/16 P—C-461/16 P, EU:C:2017:819, т. 139 и 140, от 13 септември 2018 г., UBS Europe и др., C-358/16, EU:C:2018:715, т. 60, и от 6 октомври 2021 г., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, т. 56). Това се потвърждава от член 3, параграф 3, второ изречение от Директива 2019/1, съгласно който държавите членки гарантират, че преди да вземат решение, което установява нарушение на член 101 или 102 ДФЕС и разпорежда неговото прекратяване, националните органи по конкуренция приемат твърдения за нарушения.

56 Следователно съображенията, изложени в точки 53—55 от настоящото решение, са релевантни и в рамките на административно производство, провеждано на национално равнище от национален орган по конкуренцията, с цел да наложи наказание за нарушение на член 102 ДФЕС.

57 За да изпълнят ефективно задължението си да прилагат правната уредба на Съюза в областта на конкуренцията, националните органи по конкуренция трябва да могат да отдават приоритет на подадените до тях жалби в различна степен, като за тази цел разполагат с широка свобода на преценка (вж. по аналогия решения от 14 декември 2000 г. Masterfoods и HB, C-344/98, EU:C:2000:689, т. 46, и от 19 септември 2013 г. EFIM/Комисия, C-56/12 P, EU:C:2013:575, т. 72 и 83).

58 Признаването на такава широка свобода на преценка е оправдано и с оглед на Директива 2019/1, чийто член 5, параграфи 1 и 2 по същество предвижда, че националните органи по конкуренция трябва да разполагат с необходимите ресурси, за да могат да провеждат разследвания с оглед на прилагането на членове 101 и 102 ДФЕС, да си сътрудничат в рамките на Европейската мрежа по конкуренция, посочена в член 2, параграф 1, точка 5 от тази директива, и да приемат решения, по-специално с цел прекратяване на нарушение на тези разпоредби и налагане на санкции.

59 За да могат да изпълняват посочените задачи при зачитане на оперативната им независимост, в съответствие с член 4, параграф 5 от Директива 2019/1 тези органи трябва да разполагат с правомощието да определят своите приоритети. Както личи от съображение 23 от тази директива, това правомощие има за цел да им позволи да използват ефективно ресурсите си и да насочат усилията си към предотвратяването и прекратяването на антиконкурентни практики, които нарушават конкуренцията на вътрешния пазар.

60 Както от самата цел на фазата от производство за установяване на нарушение в областта на конкуренцията, която фаза предхожда твърдението за нарушения, така и от широката свобода на преценка, която трябва да има национален орган по конкуренция при определяне на приоритетите на своите производства по прилагане на член 102 ДФЕС, следва, че на тази фаза от производството такъв орган трябва да е в състояние не само да предприеме всички предварителни мерки за проучване на преписката и да извърши често сложни фактически и правни преценки, които са му необходими, за да реши дали е оправдано да започне състезателната фаза по проучване на тази преписка, но също така да избере — в зависимост от степента на приоритет, която, упражнявайки оперативната си независимост, иска да отдаде на текущо производство за установяване на нарушение — най-подходящия момент за евентуално започване на състезателната фаза по проучване в това производство.

61 Така национален орган по конкуренция трябва да има възможността временно да отложи започването на състезателната фаза по проучване в едно производството, дори вече да е установил наличието на съществените елементи на твърдяното нарушение. Такава възможност отговаря на целта съответният орган да може да разгледа адекватно всички производства за установяване на нарушение, с които е сезиран. Освен това тя може да допринесе за ефективното използване на наличните ресурси и да насърчи подходящото сътрудничество в рамките на Европейската мрежа по конкуренция. Такова временно отлагане обаче не бива да води до превишаване на разумния срок, в рамките на който трябва да приключи фазата от производство за установяване на нарушение, която предхожда известието за нарушения.

62 Освен това при упражняването на процесуалната си автономия държавата членка трябва да гарантира не само че правото на Съюза в областта на конкуренцията, както и преследването и санкционирането на нарушенията на това право са напълно ефективни, но и че са

зачетени основните права, и по-специално правото на защита на предприятията, срещу които са образувани производства за установяване на нарушение (вж. в този смисъл решения от 7 декември 2010 г., VEBIC, C-439/08, EU:C:2010:739, т. 63, и от 5 юни 2018 г., Колев и др., C-612/15, EU:C:2018:392, т. 98).

63 Съгласно член 3, параграфи 1 и 2 от Директива 2019/1 при упражняването на правомощията, които по силата на тази директива трябва да бъдат признати на националните органи по конкуренция, се вземат подходящи гаранции по отношение на правото на предприятията на защита, включително правото на изслушване.

64 В това отношение Съдът вече е постановил, че прекомерната продължителност на фазата, която предхожда твърдението за нарушения, може да окаже влияние върху бъдещите възможности за защита на засегнатите предприятия, по-специално като накърни правото им на защита по време на състезателната фаза по проучване в образуваното срещу тях производство за нарушение. Всъщност колкото повече време измине между мярка по предварително разследване и твърдението за нарушения, толкова по-голяма е вероятността евентуални оневиняващи доказателства относно нарушението по това твърдение, вече да не могат да бъдат събрани или да бъдат събрани трудно (вж. в този смисъл решение от 21 септември 2006 г., Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Комисия, C-105/04 P, EU:C:2006:592, т. 49).

65 Така, макар че целта на разумните процесуални срокове е по-специално да се гарантира, че предприятията, срещу които е образувано производство за установяване на нарушение, упражняват ефективно правото си на защита, това не променя факта, че национална правна уредба, която установява процесуални срокове за налагането на санкции от националните органи по конкуренция, трябва да бъде съобразена с особеностите на правото на Съюза в областта на конкуренцията и с целите на прилагането му от съответните лица, за да не се навреди на пълната му ефективност (вж. в този смисъл решение от 21 януари 2021 г., Whiteland Import Export, C-308/19, EU:C:2021:47, т. 52).

66 В случая, както е видно от акта за преюдициално запитване, AGCM е длъжен да започне състезателната фаза по проучване в производството, като връчи известието за нарушения в срок, чиято продължителност е определена на 90 дни от установяването на съществените елементи на твърдяното нарушение. Освен това неспазването на разглеждания срок води, от една страна, автоматично до пълна отмяна на окончателното решение, прието от AGCM след приключване на производството за установяване на нарушение, както в частта относно прекратяването на антиконкурентното поведение, така и в частта относно санкциите, наложени на съответното предприятие. От друга страна, по силата на принципа ne bis in idem този орган е окончателно възпрепятстван да образува ново производство за установяване на нарушение във връзка със същото антиконкурентно поведение. Както е видно от преписката, с която разполага Съдът, целта на тези правила е да се гарантира правото на предприятията на защита в хода на образуваното срещу тях производство за установяване на нарушение, като бъдат своевременно уведомени за отправените срещу тях твърдения за нарушения.

67 Както по същество отбелязва генералният адвокат в точки 107—109 от заключението си, има опасност прилагането на разглеждания срок да задължи AGCM да разгледа неизбирателно всички заведени пред него производства за нарушения, като вземе предвид не конкретните обстоятелства по всяко производство, а следвайки единствено хронологичен ред, което го възпрепятства да определя и прилага приоритети за своите

производства по прилагане на членове 101 и 102 ДФЕС. Така този орган може да бъде принуден да образува производства по проучване на несигурни фактически и правни основания или да предпочете да разгледа някои категории преписки, които наличните му ресурси му позволяват да обработи извън етапа на предварителното разследване, евентуално в ущърб на преписки, които са особено сложни и увреждащи свободната конкуренция и вътрешния пазар. Такова засягане на оперативната независимост на AGCM е още по-вероятно в случай, при който началният момент на срока — чиито ред и условия за задействане освен това не изглеждат много точни, ясни и предвидими нито за този орган, нито за засегнатото предприятие — съвпада с първия сигнал за предполагаемото нарушение до този орган, който в такъв случай е длъжен да проучи незабавно преписката.

68 Освен това последиците, свързани с превишаването на разглеждания срок, могат да попречат на AGCM да сътрудничи пълноценно в рамките на Европейската мрежа по конкуренция, която, както следва от член 2, параграф 1, точка 5 от Директива 2019/1, разгледан в светлината на съображение 2, е образувана от националните органи по конкуренция и Комисията с цел тясно сътрудничество по отношение на прилагането и привеждането в изпълнение на членове 101 и 102 от ДФЕС.

69 Всъщност, както правилно изтъкват AGCM и Комисията в писмените си становища, може да се окаже необходимо националните органи по конкуренция, по-специално при жалби или искания за освобождаване от санкции или намаляване на техния размер, отправени до няколко национални органа по конкуренция, да се координират помежду си и с Комисията в рамките на тази мрежа, за да се осигури оптимално разпределение на делата между различните органи в рамките на тази мрежа и да се избегне успоредното провеждане на производства относно едни и същи факти. В случая обаче от преписката, с която разполага Съдът, не личи, че AGCM може да спре или да прекъсне разглеждания срок.

70 В този контекст следва също да се припомни, че съгласно член 29, параграф 1, първа алинея от Директива 2019/1 давностните срокове за налагането на санкции или периодични имуществени санкции от страна на националните органи по конкуренция трябва да спрат да текат или да се прекъснат по време на производството по правоприлагане пред националните органи по конкуренция на други държави членки или пред Комисията във връзка с нарушение, засягащо същата антиконкурентна практика.

71 Освен това е важно да се отбележи, от една страна, че правото на защита на предприятията, срещу които е образувано производство за установяване на нарушение, така или иначе не може да бъде накърнено само поради неспазването на разглеждания срок.

72 Всъщност, както по същество посочва генералният адвокат в точка 131 от заключението си, макар че несъмнено е важно да се избегне непоправимо накърняване на правото на дадено предприятие да се защити през предварителната фаза на производство за установяване на нарушение на конкуренцията, такова предприятие във всички случаи ще остане в състояние ефективно да упражни правото си на защита, стига да му бъде гарантирано, че националният орган по конкуренция няма да може да вземе спрямо него никакво решение, без да е провел състезателната фаза по проучване на преписката, в хода на която посоченото дружество ще може да отстоява в пълен обем правото си на защита.

73 От друга страна, Съдът е постановил, че националният режим на погасителната давност, който поради присъщи за него особености систематично препятства налагането на ефективни и възпиращи санкции за нарушенията на правото на Съюза в областта на

конкуренцията, може да направи прилагането на правилата за конкуренция практически невъзможно или прекомерно трудно. Ето защо той приема, че не съответства на принципа на ефективност национална правна уредба, която установява погасителна давност, чието прилагане, предвид голямата сложност на делата в областта на правото на конкуренция, може да създаде системен риск от безнаказаност на деяния, представляващи нарушения на това право (вж. в този смисъл решение от 21 януари 2021 г., Whiteland Import Export, C-308/19, EU:C:2021:47, т. 53 и 56).

74 Следва също да се отбележи, че съгласно член 13, параграф 1, разгледан в светлината на съображение 40 от Директива 2019/1, националните административни органи по конкуренция следва да имат правомощията да налагат ефективни, пропорционални и възпиращи санкции на предприятия и сдружения на предприятия, когато те умишлено или поради непредпазливост нарушават член 101 или 102 ДФЕС.

75 Както обаче отбелязва по същество генералният адвокат в точки 137—139 от заключението си, последиците, които разглежданата в главното производство национална правна уредба свързва с неспазването на разглеждания срок, изглежда, могат да породят системен риск от безнаказаност на деяния, съставляващи нарушения на правото на Съюза в областта на конкуренцията. Всъщност така тази национална правна уредба би могла да доведе до положение, при което на голям брой доказани нарушения на правилата на конкуренция няма да бъдат наложени ефективни и възпиращи санкции. Освен това невъзможността AGCM да започне ново производство за нарушения, за да приеме такива санкции, би могла на практика да насърчи предприятията да поддържат антиконкурентни практики, като по този начин сериозно се застраши ефективното изпълнение от националните органи по конкуренция на правните норми на Съюза в областта на конкуренцията.

76 При тези условия, като се имат предвид съображенията, изложени в точки 67—69 и 75 от настоящото решение, прилагането на разглеждания срок към дейността на AGCM може да доведе до засягане на оперативната независимост на този орган и да създаде системен риск от безнаказаност на деяния, представляващи нарушения на член 102 ДФЕС. Следователно националните разпоредби, които предвиждат разглеждания срок, могат да застрашат сериозно постигането на предписания от Директива 2019/1 резултат.

77 Освен това е важно да се уточни, че тълкуване на националното право, според което последиците от неспазването на разглеждания срок от AGCM водят само до преклудиране на правомощието на този орган да налага санкции, така че той все пак е в състояние да разпореди на дадено предприятие да прекрати антиконкурентното си поведение, така или иначе не може да изключи наличието на такъв риск от безнаказаност и да гарантира ефективно прилагане на членове 101 и 102 ДФЕС. Всъщност подобни ограничения на действията на националния орган по конкуренция няма да са съвместими нито със задължението на държавите членки да приемат и гарантират изпълнението на ефективни и възпиращи санкции, предвидено в член 13 от Директива 2019/1, нито с практиката на Съда, според която, когато е установено наличието на нарушение на член 101 или 102 ДФЕС, само в съвсем извънредни случаи, по-специално когато съответното предприятие е участвало в национална програма за освобождаване от глоби или за намаляване на техния размер и сътрудничеството му е било решаващо за откриването и ефективното налагане на наказания за антиконкурентната практика, националният орган по конкуренцията може да се ограничи да констатира това нарушение, без да налага глоба на съответното предприятие

(вж. в този смисъл решения от 22 март 2022 г., Nordzucker и др., C-151/20, EU:C:2022:203, т. 64 и цитираната съдебна практика, и от 18 януари 2024 г., Lietuvos notarų rūmai и др., C-128/21, EU:C:2024:49, т. 108).

78 Доколкото според запитващата юрисдикция прилагането на разглеждания по главното производство срок е резултат от определено тълкуване на националното право от висшестоящ съд, следва да се добави и че за да се гарантира ефективността на всички разпоредби от правото на Съюза, принципът на предимство задължава националните юрисдикции във възможно най-голяма степен да тълкуват вътрешното си право по начин, съответстващ на правото на Съюза (решения от 6 октомври 2021 г., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, т. 70 и цитираната съдебна практика, и от 12 октомври 2023 г., Z. (Право да се получи дубликат от договора за кредит), C-326/22, EU:C:2023:775, т. 34 и цитираната съдебна практика).

79 Следователно, когато прилагат националното право, тези юрисдикции са длъжни да го тълкуват във възможно най-голяма степен в светлината на текста и целите на релевантните разпоредби от правото на Съюза, като вземат предвид цялото вътрешно право и като приложат признатите от последното методи за тълкуване, за да гарантират пълната ефективност на тези разпоредби и да стигнат до разрешение, което съответства на преследваната от тях цел (вж. в този смисъл решения от 6 октомври 2021 г., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, т. 71 и цитираната съдебна практика, и от 22 септември 2022 г., Vicente (Производство за изпълнение на вземания за адвокатски възнаграждения), C-335/21, EU:C:2022:720, т. 72 и цитираната съдебна практика).

80 Така запитващата юрисдикция трябва да тълкува националното си право, и по-специално член 31 от Закон № 287/90 и член 14 от Закон № 689/81 във възможно най-голяма степен в съответствие с правото на Съюза, за да гарантира пълната му ефективност. Задължението за съответстващо тълкуване изисква тази юрисдикция да промени, когато се налага, установена съдебна практика, ако тя се основава на тълкуване на вътрешното право, което е несъвместимо с целите на разпоредба от правото на Съюза, и за тази цел по собствена инициатива да остави без приложение каквото и да било тълкуване, възприето от по-висшестоящ съд, било то върховен, което е задължително за нея по силата на националното право, ако това тълкуване не е съвместимо с правото на Съюза (вж. в този смисъл решения от 24 юни 2019 г., Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, т. 78 и цитираната съдебна практика, от 21 януари 2021 г., Whiteland Import Export, C-308/19, EU:C:2021:47, т. 58, и от 13 юни 2024 г., DG de la Función Pública, Generalitat de Catalunya и Departamento de Justicia de la Generalitat de Catalunya, C-331/22 и C-332/22, EU:C:2024:496, т. 108 и 110).

81 С оглед на всички изложени по-горе съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че член 4, параграф 5 и член 13, параграф 1 от Директива 2019/1, както и член 102 ДФЕС, разглеждани в светлината на принципа на ефективност, трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, която в хода на производство за установяване на антиконкурентна практика, водено от национален орган по конкуренция, от една страна, задължава този орган да започне състезателната фаза по проучване в производството, като връчи на съответното предприятие известието за нарушения в срок от 90 дни от момента, в който е узнал за съществените елементи на твърдяното нарушение, които могат да бъдат изчерпани в първия сигнал за нарушението, и от друга страна, санкционира неспазването на този срок с пълна отмяна на окончателното

решение, постановено от посочения орган след приключване на производството за установяване на нарушение, както и с преклудиране на правомощието му да образува ново такова производство във връзка със същата практика.

По съдебните разноски

82 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

Член 4, параграф 5 и член 13, параграф 1 от Директива (ЕС) 2019/1 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година за предоставяне на правомощия на органите по конкуренция на държавите членки, за да бъдат по-ефективни в правоприлагането, и за гарантиране на правилното функциониране на вътрешния пазар, както и член 102 ДФЕС, разглеждани в светлината на принципа на ефективност,

трябва да се тълкуват в смисъл, че

не допускат национална правна уредба, която в хода на производство за установяване на антиконкурентна практика, водено от национален орган по конкуренция, от една страна, задължава този орган да започне състезателната фаза по проучване в производството, като връчи на съответното предприятие известието за нарушения в срок от 90 дни от момента, в който е узнал за съществените елементи на твърдяното нарушение, които могат да бъдат изчерпани в първия сигнал за нарушението, и от друга страна, санкционира неспазването на този срок с пълна отмяна на окончателното решение, постановено от посочения орган след приключване на производството за установяване на нарушение, както и с преклудиране на правомощието му да образува ново такова производство във връзка със същата практика.

Подписи